

Zbornik I. i II. Strossmayerovih dana

Matica hrvatska Ogranak Đakovo i Grad Đakovo, Đakovo, 2005.

O biskupu Josipu Jurju Strossmayeru, nesumnjivo jednoj od markantnijih ličnosti nacionalne (i ne samo nacionalne) povijesti 19. stoljeća, sve do danas, nemamo dovoljno znanstveno relevantnih radova koji bi omogućili kvalitetnu sintezu njegovog svekolikog angažmana, kako u okviru Crkve, tako i izvan nje. Iako je proučavati Strossmayera popriličan izazov, ponajprije stoga što mu je djelovanje disperzirano na najrazličitije segmente duhovnih tvorbi, politiku, gospodarstvo i druge oblasti, ipak je porazno što i nakon 100 godina od njegove smrti nemamo dovoljno kvalitetnih analitičkih radova koji su, po logici stvari, pretpostavka za jednu cjelovitu sintezu.

Biskup Strossmayer zadužio nas je u tolikoj mjeri da smo dužni latiti se posla i jednom kvalitetnom sintetičkom monografijom izraziti pijetet prema njegovom sveukupnom djelu. Takav pristup, dakako, ne isključuje kritičku valorizaciju. On je podrazumijeva.

Na sličan način vjerojatno su razmišljali i članovi Gradskog poglavarstva Đakova koji su studenog mjeseca 2002. godine pokrenuli inicijativu za održavanje Strossmayerovih dana, kulturne manifestacije koja bi - kako je zamišljeno - trebala pripomoći sagledavanju Biskupova života i rada. Ideja je prihvaćena od strane đakovačke i srijemske biskupije, HAZU-a, Županije osječko – baranjske i Strossmayerovog sveučilišta iz Osijeka, da bi već sljedeće, 2003. godine, manifestacija po prvi puta bila i održana. Održana je i 2004. godine, a ove, 2005. godine, Strossmayerovi dani protekli su u obilježavanju 100. obljetnice smrti i 190. obljetnice Biskupovog rođenja. Tom prigodom, između ostalog, tiskan je i Zbornik koji je u ovom tekstu predmet našeg primarnog interesa.

Zbornik je uredio Mirko Ćurić. On se je, kao i većina urednika sličnih publikacija, morao suočiti sa nizom, danas već gotovo standardnih poteškoća vezanih za njihovo objavljivanje. Naime, pojedini autori znatno su prekoračili rokove za predaju svojih radova, a neki ih, iako više puta upozoravani, na kraju nisu bili u mogućnosti niti predati. Zbog takvih propusta tiskanje se moralo

zgotoviti u vrlo kratkom roku, pa je čak i mjesto predviđeno za CIP ostalo, barem za sada, prazno.

Sa Prvih Strossmayerovih dana Zbornik donosi tri manja rada Marina Srakića, Zvonka Benašića i Đure Vandure. U svom radu dr. Srakić naglasio je neke momente Strossmayerovog djelovanja na opće crkvenom i crkveno-biskupijskom planu, dok je interes dr. Benašića bio vezan za Strossmayerovu potporu Ivani Kobilic i Ivanu Rendiću, tada još nedovoljno afirmiranim umjetnicima. U svom prilogu, u kojem je propitivao odnos Strossmayera prema likovnim suvremenicima, Đuro Vandura naglasio je odnos Biskupa prema njegovim portretistima, ali i đakovačkoj katedrali kao Biskupovom najvećem likovnom projektu.

U drugom dijelu Zbornika preneseni su prilozi povjesničara književnosti sa znanstvenog skupa "Strossmayer u književnosti" održanog u okviru Drugih Strossmayerovih dana. O Preradovićevim, Kranjčevićevim i Šenoinim prigodnicama Biskupu pisao je Vinko Brešan, a komplementaran prilog ponudio je i Mirko Ćurić obradivši tri soneta koja je Juraj Tordinac posvetio Strossmayeru. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski, dao je prikaz radova koje su o Strossmayeru potpisali svećenici. Radovi su sistematizirani u nekoliko cjelina: pjesme, monografije, stručni i znanstveni radovi.

O vezama biskupa Strossmayera sa Slovacima (posebno prema svećeniku i književniku Janku Tomboru) pisala je Nevenka Nikić, dok o nekim aspektima veze sa Crnogorcima možemo saznati iz rada "Strossmayerova ćirilometodska djelatnost pretočena u pjesmu i priču" kojeg su potpisali Milica Lakić i Milorad Nikčević.

U radu Helene Sablić Tomić fokusirani su književno-znanstveni i literalni projekti 90-ih godina prošlog stoljeća u kojima je biskup Strossmayer referentna odrednica, dok je u radu Gorana Rema ponuđen jedan poticajni nacrt, svojevrsna prolegomena za neka buduća istraživanja Strossmayerove estetike i stilistike.

O tomu da pojavljivanje Zbornika radova sa prvih i drugih Strossmayerovih dana treba pozdraviti nema nikakve dvojbe. Isto tako, nema dvojbe da su u Zborniku preneseni radovi doprinos cjelovitijem sagledavanju djelovanja Josipa Jurja Strossmayera. No, dvojbena je da li se od radova objavljenih u Zborniku moglo očekivati i više. Osobno sam to očekivao, baš kao i pokoji tekst kojim će se pokušati afirmirati tezi o Strossmayeru kao povijesno kontroverznoj osobi. U danas dominantno apologetskom ozračju vezanom za propitivanje mjesta i uloge biskupa Josipa Jurja Strossmayera - kako u crkvenom, tako i u društvenom životu - pokoji disonantni ton uistinu bi dobro došao, i to iz više razloga. Ponajprije zbog Biskupa samog.

Borislav Bijelić